

Предмет: Македонски јазик					
Тема: Јазик и комуникација			Време за реализација: 100		
Изготвиле:				Од ООУ:	
Адаптирале:				Од ООУ:	
содржини (и поими)	стандарди за оценување	часови	активности	средства¹	следење на напредокот
<p>Јазикот како средство за комуникација</p> <p>(Знаци, мимики, гестикулација сигнали, симболии др.)</p>	<p>- Го објаснува јазикот како систем на знаци што се употребуваат за комуникација.</p> <p>Гестови, мимики, извици, говор на тело симболи и сигнали- како помошни средства за пренесување и примање информации.</p>	15	<p>Воведно запознавање - историјат на исконската желба за изразување на човекот низ вековите (од праисторија, до денес)</p> <ul style="list-style-type: none"> - преку цртежи на карпи / пештери, камени и глинени плочи; - палење оган, развејување знамиња - комуникација на далечина; - танци (гестикулација и мимика) пропратени со нагласена ритмика и извици поврзани со одредени емоции; - религиозни ритуали; - развој на говорни органи, говор и артикулација; <p>-појава на знаковен јазик / видови</p> <p>- создавање на азбука (глаголица / кирилица (глас - буква); писменост ;</p> <p>Игровна активност - Асоцијација</p> <p>Учениците се делат во четири групи. Едната</p>	<p>Аудио Записи</p> <p>Видео Записи</p> <p>Компјутер / интернет</p> <p>Печатени материјали</p> <p>Наставни листови</p> <p>Игри и техники /</p>	<p>Изработки на ученикот;</p> <p>Усни одговори на прашања поставени од наставникот или соучениците;</p> <p>Одговори дадени во наставни листови;</p> <p>Практични вежби и изведби, изработки истражувања, раскажувања;</p>

¹ За користење на аудио и видеозаписите се користат средства според можностите на наставниците (компјутери, проектори, телевизори и сл.). Учебниците и тетратките постојано се користат во наставата и не се наведени поединечно во секоја содржина.

Невербален говор		<p>група покажува примери со мимика, гестови и движења на телото што може да предизвикаат конфликт (на пример: исплазување на јазик, определени движења со рацете за заканување, потценување, навредување...).</p> <p>Втората група ученици покажуваат примери за невербално изразување што позитивно влијае врз односите со другите (на пример: кимање со главата, насмевнување, покажување со палецот нагоре или крукче со палецот и показалецот како знак за одлично направена работа, давање аплауз и сл.). Третата група наведува симболи што пренесуваат пораки (пример: емотикони, црвени рози, нацртано срце, црвен крст и црвена полумесечина). Четвртата група наведува сигнали што се користат за пренесување пораки (црвено и зелено светло, сигнални ракети, училишно свонче). Преку дискусија заеднички се заклучува дека доколку вербалната комуникација не е проследена со невербална, потешко се разбира пораката што се пренесува и дека -Симболите и сигналите, исто така, служат како помошни средства за пренесување и примање информации.</p> <p>Учениците се поделени во групи од четворица и секоја група е поставена во колона. Првиот ученик од групата кажува еден глас, вториот го запишува во вид на буква, третиот од буквата кажува збор, а</p>	Асоцијација; Симулација, Четири агли	симулации, драматизации Домашни задачи; Одговори на квизови или тестови.
------------------	--	---	--	---

<p>Усна и писмена комуникација</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Го идентификува јазикот како основно средство за комуникација • Ја објаснува разликата меѓу усната и писмената комуникација и 	<p>четвртиот составува реченица користејќи го тој збор. Истата постапка се повторува четири пати, при што учениците ги менуваат позициите во колоната. Сите групи работат истовремено, на истиот начин. По завршување на работата во групи, во отворена дискусија се заклучува дека Јазикот е систем од знаци (гласови, букви, зборови и реченици) што се користат за комуникација во секојдневниот живот.</p> <p>-Учениците се делат на неколку групи, а нивната задача е да симулираат разговор со родителите, со роднините, да остваруваат телефонски разговори со другарите, да читаат пораки и книги, да пишуваат желби, домашни задачи, текстови за детско списание итн. за на крај се воочат основните разлики помеѓу усна и писмена комуникација.</p> <p>- Учениците гледаат/ читаат / слушаат македонски народни приказни, поговорки, случки, вицови и анегдоти (преку различни извори – книги, списанија, медиуми, членови на семејството) Учениците кажуваат по еден пример од идентификуваните зборови на дијалект, а други ги кажуваат на стандарден јазик.</p>		
------------------------------------	--	---	--	--

	<p>наведува примери за едниот и другиот вид.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Препознава кога комуникацијата е на стандарден/ литературен јазик, а кога е на дијалект/народен говор и објаснува зошто. 		<p>-Учениците се делат во две групи. Учениците од првата група се делат во подгрупи и секоја подгрупа смислува краток дијалог на некоја тема од секојдневниот живот и тоа на дијалект што го зборуваат дома или го зборуваат нивни роднини/соседи/пријатели. Потоа го изведуваат пред соучениците од втората група кои го запишуваат на литературен македонски јазик и дел од нив го изведуваат пред соучениците од првата група. Постапката се повторува со другите подгрупи од првата група. На крајот се наведуваат зборовите од дијалогот што се запишани различно. На тој начин се констатира каква е разликата меѓу користениот дијалект и стандардниот јазик (на пример: во изговорот на зборовите, во гласовите на зборовите и сл.).</p> <p>-Драматизација на приказна / скеч на народен говор / дијалект по избор; , - Основоположник на стандарден литературен јазик - Блаже Конески (истражување / автобиографски податоци, творештво за ликот и делото на Конески, согласно со историската позадина)</p>		
--	---	--	---	--	--

Стандарден /литературен јазик, дијалект/ народен говор)	<ul style="list-style-type: none"> Користи стандарден македонски јазик во усна и писмена комуникација. 		<p>-Препев на народна песна на литературен јазик и обратно; Активности за анализа Специфики, разлики, вредност на оригиналната интерпретација;</p> <p>-Изразување на зададена тема или на тема по избор на народен и литературен јазик (во компаративен контекст)</p>		
Самогласки и согласки	<ul style="list-style-type: none"> Ги наведува самогласките во македонскиот јазик Прави разлика меѓу самогласки и согласки. Правилно ги пишува и изговара самогласките и согласките 	3	<ul style="list-style-type: none"> Фонетички вежби за детектирање, лоцирање и правилен изговор на фонеме (самогласки / согласки во различна позиција (иницијална, медијална и финална) Учениците добиваат задача да напишат зборови со една, две, три или повеќе самогласки. Потоа ги izdelуваат согласките и прават анализа на вооченото. <p>Учениците се делат во парови и секој пар добива по два комплекта зборови (на пример: џеб, орев, гулаб, сид, снег, нож, рид, маж во едниот, а леб, лав, град, мраз, снег, еж, сид, беџ во другиот комплет. Едниот ученик од парот ги чита зборовите од својот комплет, а другиот ги запишува.</p> <p>Постапката се повторува за сите зборови – учениците ги читаат/запишуваат наизменично. На крајот учениците меѓусебно</p>		<p>Изработки на ученикот;</p> <p>Усни одговори на прашања поставени од наставникот или соучениците;</p> <p>Практични вежби (читање, пишување);</p> <p>Домашни задачи;</p>

			се проверуваат колку точно запишале. Се дискутира за тоа кои согласки им било најтешко правилно да ги кажат, односно правилно да ги запишат.		
<ul style="list-style-type: none"> Акцент 	<ul style="list-style-type: none"> Правилно акцентира двосложни и трисложни зборови. Звуковно го нагласува акцентираниот слог при читање и усно изразување. 	5	<p>Наставникот наведува зборови и од учениците бара да ги класифицираат во табела: едносложни, двосложни и трисложни зборови. Учениците потоа ги делат зборовите на слогови и ја објаснуваат нивната структура, т.е. од кои гласови се составени.</p> <p>Учениците слушаат снимен говор во кој говорникот еднаш неправилно, а друг пат правилно акцентира двосложни и трисложни зборови. Учениците „гласаат“ по секој слушнат збор дали е правилно изговорен или не. Наставникот објаснува дека неправилноста во изговорот се должи на неправилното акцентирање и им го презентира правилото за акцентирање: кај зборовите составени од два слога, при изговор се нагласува вториот слог (на пример: бело, рака, вака итн.), а кај трисложните зборови, при изговор се нагласува третиот слог од десно кон лево (на пример: тетратка, улица итн.).</p> <p>Потоа учениците добиваат листа со двосложни и трисложни зборови кои треба да ги напишат поделени на слогови и да го означат слогот на кој паѓа акцентот. На крајот</p>		<p>Изработки на ученикот;</p> <p>Усните одговори на прашања поставени од наставникот или соучениците;</p> <p>Практични вежби (читање, пишување);</p> <p>Домашни задачи;</p>

	<ul style="list-style-type: none"> Посочува примери за зборови од различни дијалекти на македонскиот јазик кои се разликуваат од стандардниот јазик во акцентирањето. 		<p>учениците ги читаат на глас зборовите од листата, прво акцентирајќи ги правилно, а потоа звуковно, нагласувајќи го акцентираниот слог.</p> <p>Преку евокација на претходно усвоени знаења за различни дијалекти, учениците изработуваат листа на правилно / неправилно акцентирани зборови од дијалект, по дадени упатства од наставникот</p>		
<p>Именки (еднина и множина кај именките, збирни именки, материјални именки)</p>	<ul style="list-style-type: none"> Дава примери за именки од машки, женски и среден род во формите за еднина и множина. Наведува примери за именки што секогаш се јавуваат само во форма за еднина. Наведува примери за именки што секогаш се јавуваат во множинска 	5	<p>Учениците добиваат работен лист во кој има две колони – едната означена како еднина, а другата како множина. Во левата колона се наведени голем број именки во еднина (од сите три рода) за кои учениците треба, во десната колона, да ја напишат формата во множина (меѓу нив има и такви за кои нема множина). Исто така, во десната колона се наведени голем број именки во множина (од сите три рода) за кои учениците треба, во левата колона, да ја напишат формата во еднина (меѓу нив има и такви за кои нема форма во еднина). На средина меѓу двете колони наведуваат дали именката е во машки, женски или среден род. По завршување на задачата учениците прво ги читаат именките за кои не навеле множина, односно именките за кои не навеле еднина и објаснуваат зошто не навеле. Потоа ги читаат именките со наведена еднина и множина и наведуваат во кој род се. Во</p>		<p>Изработки на ученикот;</p> <p>Усни одговори на прашања поставени од наставникот или соучениците;</p> <p>Одговори дадени во наставни листови;</p> <p>Практични вежби (читање, пишување);</p> <p>Домашни задачи;</p>

	<p>форма, независимо дали се однесуваат на еден или на повеќе предмети.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Препознава збирни и материјални именки во текст. 		<p>отворена дискусија се констатира дека најголем дел од именките имаат и еднина и множина, но и дека има именки кои секогаш се јавуваат само во форма за еднина (на пример: сол, мебел) и такви што секогаш се јавуваат во множинска форма, независимо дали се однесуваат на еден или на повеќе предмети (пример: панталони, очила).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Учениците, поделени во парови, добиваат реченици во кои се употребени именки во еднина, а чија множина е исклучок од правилото за формирање множина (на пример: човек, дете, оган, брат, нож, нога, рака, око, уво). Учениците треба да ги претворат именките во множина и да направат нови реченици со нив. • Наставникот објаснува што се збирни именки и што се материјални именки. Учениците, поделени во парови, добиваат листа во која се наведени збирни именки (пример: храна, мебел, публика, население, добиток) и материјални именки (пример: сол, шеќер, брашно, железо, пластика, стакло, песок) во измешан редослед. Нивна задача е посебно да ги означат едните и другите. Потоа се читаат збирните именки и посебно материјалните именки. Учениците бараат што е заедничко за едните и другите, по што се заклучува дека и материјалните и збирните именки секогаш се во еднина. 		
--	--	--	---	--	--

<p>Заменки (показни заменки, прашални заменки)</p>	<p>Ги препознава формите од показните заменки во пишан текст.</p> <p>• Правилно ги користи показните заменки при усно и писмено изразување.</p> <p>• Ги препознава прашалните заменки во пишан текст.</p>	<p>5</p>	<p>Наставникот ги претставува показните заменки: овој/оваа/ова/овие, оној/онаа/она/оние и тој/таа/тоа/тие. Учениците добиваат текст во кој се употребени сите показни заменки во различен род и број со задача да го најдат и подвлечат и да го одредат нивниот род и број. Откако ќе ги прочитаат идентификуваните показни заменки, преку дискусија изведуваат заклучок за тоа кога се користат едните, кога другите, а кога третите (за посочување луѓе и предмети во близина, во далечина и во отсуство).</p> <p>Учениците, поделени во групи, смислуваат реченици во кои правилно ги користат показните заменки што ги кажуваат усно и реченици што ги запишуваат.</p> <p>Учениците се делат во три групи. Едната е група Кој?/Која?/Кое?/Кои?, другата е група Чиј?/Чија?/Чие?/Чии?, а третата е Што?.</p> <p>Наставникот чита реченица и секоја група смислува прашање кое започнува со „нејзината“ прашална замена. За некои од речениците сите три групи ќе може да смислат прашања (пример: Дарко си го загубил моливот. – Чиј е моливот? – Кој го загубил моливот? – Што загубил Дарко?), за некои само две групи, а за некои само една</p>		<p>Усните одговори на прашања поставени од наставникот или соучениците;</p> <p>Практични вежби (читање, пишување);</p> <p>Домашни задачи;</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Правилно ги користи прашалните заменки при усно и писмено изразување. 		од групите. Потоа секоја група добива лист со напишани реченици во кои се употребени прашалните заменки. Нивна задача е да ги идентификуваат и определат според родот и бројот. Точноста на дадените одговори се проверува преку отворена дискусија што ја води наставникот		
Придавки (бројни придавки, материјални придавки, степен кај придавките)	<ul style="list-style-type: none"> • Определува род и број на придавка според бројот и родот на именката. • Идентификува бројни и материјални придавки во текст. • Правилно ги користи бројните и материјалните придавки при усно и писмено изразување. 	5	<p>Учениците добиваат барање да издвојат придавка и именка од краток текст и самостојно да ја согледаат поврзаноста на родот и бројот на именката со родот и бројот на придавката ;</p> <p>Учениците, поделени во парови, добиваат лист со реченици (на пример: Ја испив втората чаша вкусен сок. – Третиот ден го посетивме градскиот музеј.). Учениците ги подвлекуваат бројните придавки и дискутираат за нивниот род и број. Прават проверка на задачата со читање на глас. Потоа, секој пар смислува прашање и одговор во кои се користи некоја бројна придавка, ги запишува и ги чита пред другите.</p> <p>Наставникот преку видеопрезентација прикажува фотографии од музејски и галериски поставки на кои се претставени предмети и инсталации изработени од разни материјали, како на пример: дрво, метал, бронза, бакар, стакло, пластика, камен, мермер, платно, хартија итн., а на секоја фотографија има податоци за експонатот, меѓу кои и за употребениот материјал. По</p>	Предмети, експонат, фотографии, мапи, презентации	<p>Изработки на ученикот;</p> <p>Усните одговори на прашања поставени од наставникот или соучениците;</p> <p>Одговори дадени во наставни листови;</p> <p>Практични вежби (читање, пишување);</p> <p>Домашни задачи;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Одговор и на квизови

	<ul style="list-style-type: none"> • Правилно користи по- и нај- за степенување на придавките при споредување на два или повеќе предмети/објекти. 		<p>секоја прикажана фотографија учениците ги опишуваат експонатите според материјалот од кој се изработени (пример: вазна од бронза – бронзена вазна, шешири од хартија – хартиени шешири). На крајот наставникот укажува дека при опишувањето на експонатите се користени материјални придавки.</p> <p>Учениците, поделени во групи, користат Гугл мапс (Google Maps) за да го идентификуваат растојанието меѓу своето населено место и други пет града во државата. Врз основа на добиените информации составуваат реченици во кои ја споредуваат должината на патот од своето место до другите, користејќи ги следните придавки: подолг – пократок пат и најкус – најдолг пат. (Пример: Патот Јегуновце – Теарце е пократок од патот Јегуновце – Дебар. Најдолг е патот Јегуновце – Гевгелија.). Потоа го користат и степенувањето со по- и нај- на придавките висок, низок, длабок, плиток итн. во реченици кои споредуваат планини, реки, езера и друго во нивната околина.</p>		или тестови.
Прилози (прилози за време, за место, за начин и за	Идентификува прилози за време, место, начин и количество во пишан текст преку поставување соодветни прашања (Кога?, Каде?, Како? и Колку?)	5	Учениците, поделени во групи, добиваат работен лист на кој се напишани повеќе прилози од следните видови: за време, за место, за начин и за количество (право, лево, десно, натаму, наваму, понатаму, долго, набргу, потоа, конечно, многу, малку, лесно, тешко, забрзано, кратко, брзо, внимателно, полека, јако, цврсто, сигурно, трпеливо,	Наставни листови	Усни одговори на прашања поставени од наставникот или соучениците; Одговори

количество)	Правилно употребува различни прилози во реченица		<p>рачно, вчера, денес, утре, доцна, рано итн.). Секоја група влече по едно ливче на кои се напишани различни теми (на пример: Како да стигнам до... – Одиме на екскурзија. – Ќе славиме роденден.). Учениците од секоја група добиваат задача да смислат текст/дијалог (околу 10 реченици) на темата што ја извлекле, при што треба да искористат што е можно повеќе од прилозите дадени на работниот лист. Откако ќе го прочитаат напишаното, добиваат нова задача: да ги распоредат во четири категории насловени со прашањата: Кога?, Каде?,</p> <p>Како? и Колку?. Потоа идентификуваат од која категорија се прилозите што ги искористиле во текстот. Во дискусија се заклучува дека направеното групирање соодветствува на видовите прилози (прилози за време, за место, за начин и за количество).</p>	<p>дадени во наставни листови;</p> <p>Домашни задачи;</p> <p>Одговори на квизови или тестови.</p>
Сврзници	<p>Препознава сврзници во реченици.</p> <ul style="list-style-type: none"> Употребува сврзници при составување реченици. 	2	<p>Учениците, поделени во парови, составуваат реченици од реченични делови распоредени во две колони. Притоа, за секој дел од реченицата напишан во левата колона наоѓаат соодветен дел напишан во десната колона и идентификуваат кој од сврзниците (и, а, но, бидејќи, зашто, затоа што, да, за да, кога) напишани под колоните обезбедува логична реченица. Учениците ги читаат одговорите и со помош на наставникот ја утврдуваат нивната точност.</p>	<p>Изработки на ученикот;</p> <p>Усните одговори на прашања поставени од наставникот или соучениците;</p> <p>Одговори</p>

					<p>дадени во наставни листови;</p> <p>Практични вежби (читање, пишување);</p> <p>Домашни задачи;</p>
<p>Глаголи</p> <p>(лице и број на глаголите, глаголско</p> <p>време, сегашно време, минато време,</p> <p>идно време, заповеден начин</p>	<p>Идентификува лице и број кај глаголите.</p> <p>• Идентификува сегашно, минато и идно време кај глаголите.</p>	5	<p>Секој ученик смислува по еден глагол кој се однесува на вршење работа во некое занимање и го запишува на ливче. Потоа сите листови се ставаат на куп и се мешаат. Секој ученик влече по едно ливче од купот (ученикот го споделува глаголот и кажува на која професија се однесува) и составува реченица со глаголот, во согласност со соодветното лице и број.</p> <p>Учениците го определуваат времето на случувањето на глаголското дејство во примерите кои ги посочува наставникот преку играта за определување на глаголско дејство. Вчера, денес, утре.</p> <p>Учениците одговараат на прашањата: Што правеше вчера?; Што правиш сега?; Што ќе правиш утре?</p>	Наставен лист	<p>Усни одговори на прашања поставени од наставникот или соучениците;</p> <p>Одговори дадени во наставни листови;</p> <p>Практични вежби (читање, пишување);</p> <p>Домашни задачи;</p> <p>Одговори на квизови или тестови.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Правилно употребува глаголски форми за сегашно време, идно време, минато време во усно и писмено изразување. • Идентификува и правилно употребува заповеден начин кај глаголите. 	<p>Користат глаголи во личноглаголски форми за трите глаголски времиња (минато, сегашно, идно). Наставникот ги запишува зборовите вчера (минато време), денес (сегашно време), утре (идно време). Учениците кажуваат глаголски форми во минато, сегашно, идно време и ги запишуваат под зборовите кои одговараат на времето на случување на глаголското дејство.</p> <p>Учениците работат во парови – пишуваат реченици со зададени глаголи. Наставникот дава насока примерите да се напишат во сегашно време, а потоа да се трансформираат во минато време и во идно време. Се посочуваат глаголи од трите глаголски групи: а, е, и, при што се внимава да се користат и несвршени и свршени глаголи.</p> <p>Наставникот објаснува како и кога се користи заповеден начин на глаголите. Потоа учениците се делат во групи и секоја група треба да смисли и напише десет реченици во заповедна форма со кои се даваат насоки како да се направи сендвич (пример:</p> <p>Исечи две парчиња леб! Земи путер од фрижидер!..), како да се среди собата (пример: Крени ја облеката од подот! Стави ја книгата во шкафот!) или како група ученици да стигнат од училницата до физкултурната сала (пример: Станете од место! Одете до вратата! Излезете од</p>		
--	---	--	--	--

			училницата! Свртете десно по ходникот!). Откако групите ќе го презентираат напишаното, преку дискусија се констатира дека заповедната форма на глаголот се искажува во второ лице еднина и множина.		
Антоними, синоними и хомоними	<ul style="list-style-type: none"> • Идентификува и дава примери за зборови со спротивно значење (антоними). • Идентификува и дава примери за зборови со приближно исто значење (синоними). 	5	<p>Наставникот најавува дека ќе играат игра за антоними. Наставникот кажува збор за кој постои друг збор со спротивно значење и им дава на учениците половина минута да го запишат на лист пред себе зборот со спротивно значење. Истата постапка се повторува за повеќе зборови (пример: голем, долг, добро, грд, црно, паметен, млада итн.). Еден ученик ја чита листата на новонапишаните зборови, а другите проверуваат дали ги имаат напишано истите зборови. Притоа, наставникот интервенира доколку е потребна корекција. Потоа друг ученик повторно ја чита листата на новонапишани зборови (еден по еден), но овој пат за секој од нив го кажува и зборот со спротивно значење што претходно го прочита наставникот. На крајот наставникот посочува дека зборовите со спротивно значење се нарекуваат антоними.</p> <p>Учениците, поделени во мали групи, се натпреваруваат преку играње Меморија. Наставникот црта на таблата табела со 20 полиња насловена Синоними. За играта се користат 20 листа на кои се напишани 10 пара зборови со исто или приближно значење (на пример: доктор – лекар; љуби</p>	<p>Аудиозаписи</p> <p>Видеозаписи</p> <p>Наставни листови</p> <p>Списание</p> <p>Картички</p>	<p>Изработките на ученикот;</p> <p>Усните одговори на прашања поставени од наставникот или соучениците;</p> <p>Одговори дадени во наставни листови;</p> <p>Практични вежби (читање, пишување);</p> <p>Домашни задачи;</p> <p>Одговори на квизови или тестови.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Идентификува и дава примери за зборови со две или повеќе различни значења (хомоними). 	<p>– сака; куќа – дом; недела – седмица; час – саат; зборува – говори; весел – радосен; сопруга – жена; силен – јак; слушнав – чув). Групите наизменично отвораат по две полиња и добиваат поени доколку ги спариле зборовите со исто или приближно значење. Откако ќе ги спарат сите зборови, наставникот посочува дека спарените зборови се нарекуваат синоними.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Учениците, поделени во групи, добиваат работен лист (со наслов Хомоними) во кој се наведени реченици во кои се употребени зборови што имаат соодветни хомоними (на пример: Кучето каса со заби. – Коса е алатка за косење трева. – Останал еден лист во тетратката. – Грешките се бришат со гума. – Глувчето на комјутерот ми се расипа. – Денес имаме час по англиски јазик. – Ми се допаѓа твојот син џемпер.) со задача да го откријат зборот во секоја од речениците што има и друго значење и да направат нова реченица со тој збор што ќе го одразува другото значење. Речениците ги читаат наглас и заеднички констатираат дека зборовите што имаат две или повеќе значења се нарекуваат хомоними. 		
--	---	--	--	--

<p>Преносно значење на зборови, изрази и</p>	<p>Идентификува и толкува зборови, изрази и реченици со преносно значење.</p>		<p>Учениците работат во групи со задача да препознаат зборови и зборовни изрази со преносно значење и да ја преформулираат реченицата користејќи ги зборовите/изразите од кои директно се препознава значењето (пример: Екипата се спушти на дното на табелата. – Екипата е на последно место на табелата.; Се скинаа од смеење на филмот во кино. – Многу се смееја на филмот во кино.). Групите ги читаат нагласно восоставените реченици и сите заедно дискутираат за изразноста на текстот во кој се користат зборови / изрази со преносно значење и се заклучува дека ваквите зборови/изрази повеќе го привлекуваат вниманието на читателот и оставаат посилен впечаток. На крајот наставникот презентира реченици со преносно значење (пример: Убавиот збор железни врати отвора) и во дискусија учениците го толкуваат нивното значење.</p> <p>Наставникот објаснува што е подмет, а што е прирок, користејќи неколку реченици како пример. Учениците, поделени во парови, добиваат работен лист со напишани</p>		
--	---	--	---	--	--

<p>реченични членови – структура и видови на реченица</p> <p>(подмет, прирок, определби на прирокот)</p>		<p>реченица, при што наставникот им нагласува дека во некои реченици може да има два или повеќе прирока. Откако ќе ги идентификуваат сите прироци, наставникот укажува дека речениците со еден прирок се нарекуваат прости, а речениците со два или повеќе прирока се нарекуваат сложени. На крај прво се читаат простите реченици од текстот, а потоа и сложените. Заеднички се констатира дека некои сложени реченици имаат ист подмет, а некои имаат различни подмети.</p>		
	<ul style="list-style-type: none"> Пишува текст по дадени насоки користејќи изучени реченични структури во пар или група 	<p>Учениците, поделени во парови, влечат три ливчиња на кои се напишани различни глаголи (по еден на секое ливче). Нивна задача е да напишат една проста реченица со еден од избраните глаголи, а преостанатите два да ги искористат за сложена реченица со ист или различен подмет. Прво ги читаат простите реченици, а потоа сложените на компјутер/таблет двајца ученици наизменично пишуваат прости и сложени реченици за да состават заеднички текст.</p> <p>Започнува едниот од парот со проста реченица. Се надоврзува другиот од парот, исто така со проста реченица. Продолжуваат со сложена реченица и постапката се повторува сè додека и двајцата не напишат по 4 реченици (по 2 прости и 2 сложени). Потоа простите реченици ги обележуваат со една, а сложените со друга боја. На крајот се чита напишаното, а наставникот контролира</p>	<p>Илустрирани картички</p> <p>Наставни листови</p>	<p>Изработки на ученикот; Усни одговори на прашања поставени од наставникот или соучениците;</p> <p>Одговори дадени во наставни листови;</p> <p>Практични вежби (читање, пишување); Домашни задачи;</p> <p>Одговори на</p>

			дали речениците се правилно напишани, соодветно на насоките.		КВИЗОВИ ИЛИ ТЕСТОВИ.
Индиректен говор	<ul style="list-style-type: none"> • Претвора во индиректен говор прашални и заповедни реченици дадени во директен говор. • Претвора во индиректен говор реченици во сегашно или идно време дадени во директен говор. • Издвојува реплики на директен говор од текст напишан во индиректен говор. 	5	<p>Наставникот презентира прашални и заповедни реченици и реченици во сегашно и идно време, сите напишани во директен говор (со користење на правописните правила). Учениците ги претвораат во индиректен говор. Првите две-три претворени реченици ги кажуваат усно, а следните две-три реченици ги запишуваат на лист. Запишаните реченици се читаат и се коментира дали се напишани правилно.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Учениците добиваат текст напишан во индиректен говор кој прераскажува дијалог меѓу двајца другари/две другарки. Учениците, поделени во парови, го претвораат индиректниот говор во директен и ги запишуваат репликите во дијалогот, почитувајќи ги правописните знаци. Неколку пара го глумат дијалогот според запишаните реплики. Еден ученик го запишува дијалогот на табла, а другите ученици внимаваат дали се правилно употребени правописните знаци • Група ученици добиваат кус драмски текст за определена случка во училиште за да го одглумат пред другите. Потоа учениците (самостојно) ја прераскажуваат случката со користење на индиректен говор. Неколку 	Работни листови Текст	

	<ul style="list-style-type: none"> • Прераскажува случка со користење на индиректен говор. 		ученици читаат што напишале, па се споредува што е слично, а што е различно во нивните прераскажувања.		
<p>Правописни знаци (наводници, три точки, загради, знаци за директен говор)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ги препознава и именува правописните знаци (наводници, две точки, три точки, загради) во текст. • Правилно ги употребува правописните знаци при пишување. 	10	<p>Учениците добиваат работен лист во кој се наведени правописните знаци и има напишани реченици или делови од реченици во кои се испуштени или се погрешно употребени правописните знаци и погрешно се употребени големата и/или малата буква. Задача на учениците е да ги идентификуваат пропустите/грешките и да ги коригираат во текстот. Потоа неколку ученици ги пишуваат речениците/деловите од речениците онака како што мислат дека е правилно, а другите се согласуваат или не се согласуваат со напишаното. На крајот наставникот укажува кој правописен знак е погрешно, а кој е правилно употребен и објаснува зошто. Исто така, наставникот ја објаснува и употребата на почетната голема и мала буква. (На ист принцип може да се креира активност за усвојување на правилата за пренесување зборови од еден во друг ред)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Учениците, преку квиз поставен 		<p>Изработки на ученикот;</p> <p>Усните одговори на прашања поставени од наставникот или соучениците;</p> <p>Одговори дадени во наставни листови;</p> <p>Практични вежби (читање, пишување);</p> <p>Домашни задачи;</p> <p>Одговори на</p>

<p>Употреба на почетна голема или мала буква</p>	<p>Препознава точна и неточна употреба на почетна голема и мала буква во разни текстови.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Правилно пишува голема почетна буква кај географски поими, во називи на народи и жители на држави и континенти, во називи на празници и при учтиво обраќање. • Правилно пишува мала почетна буква во називи на жители на градови и села и во датуми 	<p>5</p>	<p>електронски (преку Ментиметар или Гугл формс), ги вежбаат правописните правила. Како модел може да послужи квизот даден на следниот линк:</p> <p>https://quizizz.com/admin/quiz/5e6e7c24a563ee001b46be25/?fbclid=IwAR1jJ7ygam744waow29oEhdKrLu5E1GUaTZ32G4Nps5y6xT8K_S5jBe4xNI</p> <p>Учениците добиваат работен лист во кој се наведени правописните знаци и има напишани реченици или делови од реченици во кои се испуштени или се погрешно употребени правописните знаци и погрешно се употребени големата и/или малата буква.</p> <p>Задача на учениците е да ги идентификуваат пропустите/грешките и да ги коригираат во текстот.</p> <p>Учениците унежбуваат употреба на голема буква преку изработка на честитки, покани, писма, извештаи и др. форми за писмена комуникација</p> <p>Вежби со поврзување на градови и села со називи на жители Воочуваат правило за користење мала буква.</p>	<p>КВИЗОВИ ИЛИ ТЕСТОВИ.</p>
--	---	----------	--	-----------------------------

<p>Пренесување на дел од зборот од еден ред во друг</p>	<p>Правилно го дели зборот на слогови при пренесување на еден негов дел во следниот ред.</p> <ul style="list-style-type: none">• Објаснува како се дели зборот и се пренесува дел од зборот од еден во друг ред.	3	<p>Учениците, добиваат задача да пронајдат едносложни, двосложни, трисложни зборови од даден текст и истите, да ги поделат односно да ги пренесат од еден во друг ред. Следува анализа на изработената вежба. Учениците ги воочуваат своите точни и евентуално, погрешни одговори.</p> <p>Заклучуваат дека за правилно пренесување на зборови постојат правила.</p>		
---	--	---	---	--	--

Скратеници и скратувања на зборовите	<p>Препознава скратеница во реченица и ја именува во полна форма.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Користи правилни форми на скратеници и скратувања во пишан текст. 	3	<p>Учениците, поделени во парови, добиваат наставен лист со напишани зборови во една колона и нивни скратеници во друга колона, во измешан редослед (на пример, скратениците: ОУ – основно училиште, ЈСП – Јавно сообраќајно претпријатие, ЕУ – Европска Унија и скратувањата на зборовите: стр. – страница, сл. – слично...).</p> <p>Учениците треба да ги поврзат зборовите со соодветните скратеници/скратувања и меѓусебно да проверат дали правилно го направиле поврзувањето.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Наставни листови 	<p>Изработки на ученикот;</p> <p>Усните одговори на прашања поставени од наставникот или соучениците;</p> <p>Одговори дадени во наставни листови;</p>
Читање со разбирање	<p>Одговара на прашања за текст што го чита во себе во зададено време.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Резимира прочитан текст со различни јазично-стилски особености (новинарски текст, соопштение, изјава, објава, текст од научно-популарно списание). 	15	<p>Учениците индивидуално читаат нелитературен текст кој е напишан во научно-популарен стил и потоа го резимираат (во пишана форма) преку кусо претставување на податоците /информациите (заедно со табелите/графиконите/дијаграмите) и нивните толкувања содржани во текстот. Неколку ученици го презентираат напишаното и заеднички се дискутира дали во презентираниите текстови се опфатени сите битни информации / податоци и нивните толкувања.</p>		<p>Практични вежби (читање, пишување);</p> <p>Домашни задачи;</p> <p>Одговори на квизови или тестови.</p>

	<ul style="list-style-type: none">• Искажува став за тема од прочитан текст и го поткрепува со цитат од текстот		<ul style="list-style-type: none">• Учениците индивидуално читаат подолг текст (1 до 2 страници) на тема „Во здраво тело, здрав дух“. Нивна задача е да прават белешки со кои го резимираат текстот. Потоа го искажуваат својот став за темата и го поткрепуваат со цитат од текстот. <p>Откако неколку ученици ќе го прочитаат напишаното, во дискусија се поврзува текстот со ситуации од секојдневниот живот.</p>		
--	---	--	--	--	--